

Ministerie van
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister, mevrouw drs. J. Bussemaker
postbus 20350
2500 EJ Den Haag

01-12-2014

Betreft: Treffende voorbeelden inzet kunst en cultuur in de zorg

Geachte minister Bussemaker,

Op de studiedag van de Nederlandse Vereniging voor Beeldende Therapie (NVBT) in juni jl. attendeerde Vera Bergkamp ons op uw wens om goede voorbeelden te verzamelen m.b.t. de vraag: Waar wordt 'de zorg' aan mensen positief beïnvloed door de inzet van 'kunst en cultuur'?

Wij als vaktherapeuten willen deze kans niet aan ons voorbij laten gaan en u bijgaand voorzien van enkele treffende voorbeelden. Het is immers onze professie om middels het maken van kunst, het luisteren naar en creëren van muziek en dans bij te dragen aan de (psychische) gezondheid van onze cliënten. Deze cliënten zoeken met zeer diverse hulpvragen ondersteuning bij de leden van onze beroepsverenigingen.

Vaktherapie is de overkoepelende naam voor beeldende therapie, danstherapie, dramatherapie, muziektherapie en psychomotorische (kinder)therapie. De vaktherapeuten van deze verschillende disciplines werken nauw samen binnen de Federatie Vaktherapeutische Beroepen (FVB). Vanuit deze beroepsgroepen hebben wij een aantal treffende voorbeelden voor u verzameld:

- Gezamenlijk geven we het Tijdschrift voor vaktherapie uit, een vakblad waarin al vele jaren wordt geschreven door inhoudelijk deskundigen over de bijdrage van een systematische en doelbewuste inzet van het werken met beeldende middelen, muziek, drama en dans in de (psychische) zorg aan diverse cliëntgroepen. We sturen u bijgaand de meest recente edities.

Verder sturen we u een aantal voorbeelden uit de praktijk:

- Een voorbeeld dat goed laat zien hoe een verkennend onderzoek wordt gedaan naar welke interventies werken:
Beeldende therapie voor kinderen met een autisme spectrum stoornis; een beschrijving van werkzame elementen (door Celine Schweizer, gepubliceerd in het wetenschappelijk tijdschrift *Autisme* op maart 2014).
- Een voorbeeld vanuit de behandeling van kankerpatiënten in het Antonie van Leeuwenhoek Ziekenhuis:
Een beschrijving vanuit een cliënt die tijdens haar behandeling het beeldende therapie atelier opzocht en uitlegt hoe ze hieraan steun ontleende (door Margriet Gordijn, gepubliceerd in het tijdschrift voor verpleegkunde 2013-4).
- Een voorbeeld hoe er ook wordt gepionierd met nieuwe vormen van zorg voor ouderen met een beginnende dementie thuis aan de keukentafel (door Daphne Ritzen).
- Een verslag van een werkconferentie genaamd: 'Who cares. Een experimentele ontmoeting tussen de werelden van de GGZ, creatieve therapie, welzijn en 'community art'. Dit verslag is

toegevoegd omdat dit voorbeeld naar ons idee goed laat zien dat ondanks de positieve inzet van alle deelnemers er ook nog een aantal kloven is waar bruggen nodig zijn om echt effectief te kunnen zijn.

- Een voorbeeld van een klein initiatief die goed slaagt hier naar mijn idee goed in slaagt is een kleinschalig project genaamd de Opstap. Een klein stukje hieruit haal ik uit het jaarverslag van hen:

“De Opstap geeft al 33 jaar lang een intensieve beeldende cursus aan mensen, die een psychiatrische behandeling (hebben) ondergaan. Het is een eerste veilige plek buiten de GGZ-instelling waar cursisten d.m.v. kunsteducatie aan nieuwe zingeving, structuur, resocialisatie, rehabilitatie en participatie kunnen werken. Via diverse beeldende technieken focussen de docenten op de gezonde- en ontwikkelingskant van de cursist. Zo ontstaat een actieve sfeer in de lessen, waar inspirerende opdrachten zorgen voor stapsgewijs leren, verdieping en het openstaan voor nieuwe ervaringen. Het leren binnen een groep, het uitwisselen over de werkstukken, de processen, technieken, materialen en inhoud geeft focus op ontwikkeling en op het oefenen met creatieve en sociale vaardigheden. Via het oefenen met diverse materialen en technieken zien de docenten vaker een parallelproces ontstaan bij cursisten tussen werkstukken en het oefenen met nieuw gedrag en vaardigheden”.

- Een ander voorbeeld waarop ik u attent wil maken is van een organisatie welke heet Care & culture. Op hun website <http://www.careculture.nl/> laten ze naar mijn idee goed zien hoe dans, muziek en beeldend werken goed kunnen bijdragen aan het welzijn en de activering van ouderen.

Het goed en evidence based onderzoeken van de inzet van deze vormen van therapie staat hoog in het vaandel van de FVB. De afgelopen jaren leggen de vaktherapeuten zich gezamenlijk toe op het creëren van kennisnetwerken rondom bepaalde probleemgebieden en wordt kennis ontwikkeld door onderzoek te stimuleren en te ondersteunen.

De FVB is dan ook een interessante gesprekspartner voor u omdat zij de structuren klaar heeft liggen om een deel van uw doelstelling te realiseren. Tevens heeft zij op onderwijsgebied een nauwe samenwerking met de lectoren van verschillende Hogescholen en met de Kenniskring vaktherapie KenVaK. Mocht u in het licht van uw plannen en doelstellingen van gedachten willen wisselen, dan kunt u uiteraard te allen tijde contact opnemen met de FVB.

Wij menen dat bijgaande publicaties en verhalen inspirerende voorbeelden zijn voor de zinvolle en positieve bijdrage die kunst en cultuur, ingezet binnen therapie, kunnen leveren aan het (psychisch) welzijn van cliënten binnen een breed scala van de zorg.

Met vriendelijke groet,

Pauline de Zwart (voorzitter Federatie Vaktherapeutische Beroepen)

&

Henk Aartsma (voorzitter Nederlandse vereniging beeldende therapie)

Contact:

Irene Rentenaar, directeur FVB
i.rentenaar@vaktherapie.nl, T 06-41065264